

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-4-104
Karar Sayısı : **04-60/865-204**
Karar Tarihi : 20.9.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Kemal Tahir SU, Hatice AKKAYA

C. ŞİKAYET EDEN : HSBC Bank A.Ş.
Ayazağa Mh. Ahi Evran Cd. Dereboyu Sk.
34398 Maslak/İstanbul

D. ŞİKAYET EDİLEN : - Akbank T.A.Ş.
Sabancı Center 34330 4. Levent/İstanbul

20 - Finansbank A.Ş.
Büyükdere Cd. No:129 80300 Gayrettepe/İstanbul
- T.Garanti Bankası A.Ş.
Nispetiye Mah. Aytar Cd. No:2 34340 Beşiktaş/İstanbul
- Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
Yapı Kredi Plaza D Blok 34330 Levent/İstanbul
- T. İş Bankası A.Ş.
İş Kuleleri 34330 Levent/İstanbul
- T. Dış Ticaret Bankası A.Ş.
Yıldız Posta Cd. No:4 34353 Gayrettepe/İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU** : **Şikayet edilen bankaların bazı perakendeciler ve servis sağlayıcıları ile sadece bu bankalara ait kredi kartlarına taksit ve ödüllü işlem uygulanması için münhasır anlaşmaları bulunduğu iddiası.**

40 **F. İDDİALARIN ÖZETİ**: Şikayet dilekçesinde, bazı bankaların çeşitli perakendeciler ve servis sağlayıcıları ile sözlü veya yazılı olarak sadece bu bankalara ait kredi kartlarına taksit ve ödüllü işlem yapılabilmesi için münhasır anlaşmaları olduğunun düşünüldüğü; şikayetçiye ait kredi kartlarının da taksitli ve ödüllü olarak kullanılabilmesine ilişkin taleplere, bu işyerleri tarafından, bankalar ile münhasır çalışma içinde oldukları yönünde cevap verildiği ifade edilmektedir. Dilekçede, Akbank T.A.Ş. (Akbank)'nin Carrefour, BP, Varan Otobüs ve McDonald's ile; Finansbank A.Ş. (Finansbank)'nin Marks&Spencer ve Gima ile; T.Garanti Bankası A.Ş. (Garanti)'nin Tansaş, YKM, YKM Turizm ve Shell ile; Yapı Kredi Bankası A.Ş. (Yapı Kredi)'nin Total, Elf, Yimpaş, Praktiker ve Real ile; T. İş Bankası A.Ş. (İş

Bankası)'nin ve T. Dış Ticaret Bankası A.Ş. (Dışbank)'nin Petrol Ofisi A.Ş. ile münhasırlık anlaşmalarının bulunduğu belirtilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 17.6.2004 tarih, 3239 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 13.9.2004 tarih, 2004-4-104/İİ-04-KTS sayılı İlk İnceleme Raporu, 16.9.2004 tarih, REK.0.08.00.00/211 sayılı Başkanlık önergesi ile 20.9.2004 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da, iddia konusu uygulamaların üye işyerleri ile bankaların aynı ekonomik bütünlük içinde yer almalarından veya üye işyerlerinin tek banka ile çalışma yönündeki tercihlerinden kaynaklanması ve üye işyeri sözleşmelerinde rekabet etmeme yükümlülüğüne (münhasırlık) ilişkin hükümlere rastlanmaması nedenleriyle şikayet konusu ile ilgili olarak önaraştırma açılmasına veya soruşturma yapılmasına gerek bulunmadığı ifadelerine yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60 **I.1.1. İlgili Ürün Pazarı:** Şikayet konusu çerçevesinde ilgili ürün pazarı, tüketici finansmanı kuruluşları ve bankalar tarafından pazarlanan "ileriki bir tarihte ödeme ya da taksitle alışveriş ve tüketici finansmanı olanağı sağlayan ve belirli işyerlerinde geçerli olan tüketici finansmanına yönelik kredi kartı pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar: Şikayet konusu çerçevesinde ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Mevcut başvuru kapsamında, Akbank, Yapı Kredi, Garanti, İş Bankası, Dışbank ve Finansbank'ın belirli üye işyerleri ile münhasır çalıştıkları iddia edildiğinden şikayet konusu banka-üye işyeri ilişkileri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

70 **I.2.1. Akbank T.A.Ş.:** Şikayet dilekçesinde Akbank'ın CarrefourSa A.Ş. (CarrefourSa), BP Petrolleri A.Ş. (BP), Varan Turizm Seyahat T.A.Ş. (Varan Turizm) ve Mc Donalds Restaurantları A.Ş. (Mc Donalds) ile münhasır çalıştığı iddia edilmiştir. Akbank, Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. (Sabancı Holding) bünyesinde yer alan bir teşebbüstür. Şikayete konu üye işyerlerinden CarrefourSa, 1996 yılında Fransız hipermarket zinciri Carrefour ile Sabancı Holding ortaklığında kurulmuştur. Dolayısıyla CarrefourSa mağazalarında yalnızca Axess Card'ın geçerli olması uygulamasının, üye işyeri sözleşmelerinde yer alan münhasırlığa ilişkin hükümden değil, iki teşebbüsün aynı ekonomik bütünlük içinde yer almalarından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

80 Rekabet Kurulu'nun 19.3.2004 tarih ve 04-21/228-M sayılı kararı gereğince kredi kartları pazarına yönelik olarak yapılan sektör araştırması sırasında BP Yönetim Kurulu üyesi Bülent KENCEBAY, kart yaygınlığı, bankanın şirket markasına yapacağı reklam katkısı, ödeme günü süreleri, üye işyeri komisyonu, ödül uygulamasındaki banka katkısı gibi unsurlar nedeniyle Akbank'la çalışmaya karar verdiklerini; bayilerine de Akbank'ı tavsiye ettiklerini; ancak birçok bayinin Akbank dışındaki bankalarla da üye işyeri sözleşmesi olduğunu ifade etmiştir. Akbank yetkilileri ise BP istasyonlarında tüm kartların kabul edildiğini, ödül/puan uygulamasının yalnızca Axess kredi kartlarına uygulandığını, bu durumun BP'nin kendi tercihi olduğunu ve

BP'yi kısıtlayan bir sözleşme hükmü bulunmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca sektör araştırması sırasında edinilen Ak Ödeme Sistemleri A.Ş. ile BP arasında akdedilen Axess Kredi Kartı Programı Üye İşyeri Sözleşmesinde rekabeti kısıtlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır.

Öte yandan, görevli raportörlerin talebi üzerine taraflarca gönderilen, Akbank'ın Varan Turizm ile imzaladığı protokol, Varan Konaklama Tesisleri A.Ş. ile imzaladığı üye işyeri sözleşmesi ve Mc Donalds ile imzaladığı üye işyeri sözleşmesi, 16.7.2004 tarih ve 3931 sayı ile; Varan Turizm ile imzaladığı üye işyeri sözleşmesi, 6.8.2004 tarih ve 4368 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir. Bu sözleşmelerde ve protokolda rekabeti kısıtlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır.

1.2.2. Finansbank A.Ş.: Şikayet dilekçesinde Finansbank'ın Marka Mağazacılık A.Ş. (Marks&Spencer) ve Gima Gıda ve İhtiyaç Maddeleri T.A.Ş. (Gima) ile münhasır çalıştığı iddia edilmiştir. Finansbank, Fiba Şirketler Grubuna bağlı bir bankadır. 1956 yılında bir kamu iktisadi teşekkülü olarak kurulan Gima'nın çoğunluk hisseleri ve yönetimi, 1996 yılında Fiba Şirketler Grubu'na geçmiştir; Finansbank, Gima hisselerinin %24.17'sine sahiptir. Ayrıca, Marks&Spencer Plc. İngiltere'den franchising haklarını satın alan Fiba Şirketler Grubu, 1999 yılında Marka Mağazacılık A.Ş.'yi kurmuştur. Dolayısıyla Gima ve Marks&Spencer mağazalarında yalnızca Card Finans'ın geçerli olması uygulaması, üye işyeri sözleşmelerinde yer alan münhasırlığa ilişkin hükümden değil, söz konusu teşebbüslerin banka ile aynı ekonomik bütünlük içinde yer almalarından kaynaklanmaktadır.

1.2.3. T. Garanti Bankası A.Ş.: Şikayet dilekçesinde Garanti Bankası'nın TANSAS Perakende Mağazacılık Ticaret A.Ş. (Tansaş), Yeni Karamürsel Giyim ve İhtiyaç Malzemeleri (YKM), Yeni Karamürsel Turizm Ltd. Şti. (YKM Turizm) ve The Shell Company of Turkey Ltd. (Shell) ile münhasır çalıştığı iddia edilmiştir.

1973 yılında İzmir'de kurulan Tansaş'ın İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait olan hisselerinin %32.98'i, 1996 yılında halka arz edilmiştir. 1999 yılında Tansaş hisselerinin %24.1'i Garanti Bankası, %20.4'ü Doğu Holding A.Ş. tarafından devralınmıştır. Bu çerçevede Tansaş mağazalarında yalnızca Bonus Card'ın taksit ve ödül uygulaması sağlamanın, üye işyeri sözleşmelerinde yer alan münhasırlığa ilişkin hükümden değil; iki teşebbüsün aynı ekonomik bütünlük içinde olmalarından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Garanti Bankası ile YKM arasındaki üye işyeri ilişkisi ile ilgili olarak yapılan Öneri araştırma sonucunda, Rekabet Kurulu'nun 22.7.2004 tarih ve 04-48/631-157 sayılı kararı ile, YKM ve Garanti Bankası arasında imzalanan "Ortak Kart Düzenleme Sözleşmesi"ne ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir. Garanti Bankası tarafından gönderilen ve 10.9.2004 tarih, 4996 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden konuya ilişkin yazıda, 4.8.1999 tarihinde YKM ile imzalanan Ortak Kart Düzenleme Sözleşmesi'nin "Rekabet Etmeme" başlıklı XI. maddesinin taraflar arasında imzalanan 1.9.2004 tarihli Düzeltme Sözleşmesi ile iptal edildiği ve YKM'nin İş Bankası ile sözleşme imzaladığı bildirilmiştir.

Garanti Bankası hakkında yürütülen Öneri araştırma sırasında Shell ile 10.10.2000 tarihinde 2 yıl süreli olarak imzalanan "Bonus Kredi Kartı Programı ve Shop&Miles Kredi Kartı Programı Sözleşmesi" ve 2002 tarihli "Shop&Miles Kredi Kartı Programı Sözleşmesi" ile "Bonus Kredi Kartı Programı Sözleşmesi" temin edilmiştir. 10.10.2000 tarihli Program Sözleşmesinin Rekabet Etmeme başlıklı XII. maddesinde,

“Şirket, bu Sözleşme süresince, BANKA veya BANKA'nın yetkilendireceği bir tüzel kişilik dışında bir üçüncü gerçek/tüzel kişiliğin, ŞİRKET logosunu kullanmak suretiyle İSTASYON'larda alışveriş yapılmasına olanak tanıyan kart çıkarmasına ve kart yolu ile taksitli ödeme veya hediye/ödül programları uygulamasına izin vermeyecektir.

..BANKA, işbu Sözleşme'nin süresi boyunca bir başka akaryakıt, otopaz ve madeni yağ dağıtım şirketini her iki kredi kartı programına da dahil etmeyecektir.”

140 hükümleri yer almaktadır.

Ancak SHELL tarafından Garanti Bankası'na gönderilen 6.9.2002 tarihli ihtarnama ile, sözleşmenin 10.10.2002 tarihi itibarıyla feshedildiği tespit edilmiştir. Garanti tarafından taslak olarak hazırlanan 2002 tarihli sözleşmeler incelenmiş ve bu sözleşmelerde rekabeti kısıtlayıcı bir hükme rastlanmamıştır.

1.2.4. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.: Şikayet dilekçesinde Yapı Kredi Bankası'nın Total Oil Türkiye A.Ş., Elf (2002 yılında Total ile Total Oil Türkiye A.Ş. unvanı altında birleşti), Yimpaş Yozgat ihtiyaç Maddeleri Pazarlama ve Ticaret A.Ş. (Yimpaş), Praktiker Yapı Marketleri A.Ş. ve Real Hipermarketler Zinciri A.Ş. (Real) ile münhasır çalıştığı iddia edilmiştir. Real mağazalarında World Card'ın yanısıra İş Bankası Maximum Card'a; Yimpaş mağazalarında World Card, Bonus Card ve Asya Finans kredi kartına taksit/puan uygulaması yapıldığından, Yapı Kredi ile Real ve Yimpaş arasında münhasır bir ilişki bulunmadığı anlaşılmıştır.

Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin Yimpaş, Total Oil ve Praktiker ile imzaladığı, Kurum kayıtlarına 29.7.2004 tarih ve 4195 sayı ile intikal eden üye işyeri sözleşmelerinde rekabeti kısıtlayıcı herhangi bir hükme rastlanmamıştır. Bu çerçevede Total ve Elf'te taksit/ödül uygulamasında yalnızca World Card'ın geçerli olmasının, sözleşmeden kaynaklanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca sektör araştırması döneminde raportörlerin görüştüğü yetkililerin, “akaryakıt istasyonlarının genel olarak tek kartla çalışmayı tercih etmelerinin benzin istasyonlarında kar marjlarının düşük olmasından ve tek kartla müşteri sadakati sağlamaya çalışmalarından kaynaklandığı” şeklindeki ifadeleri de bu uygulamanın nedenlerini açıklayıcı niteliktedir.

1.2.5. T. İş Bankası A.Ş. ve T. Dış Ticaret Bankası A.Ş.: Şikayet dilekçesinde İş Bankası'nın ve Dışbank'ın Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ) ile münhasır çalıştığı iddia edilmiştir.

POAŞ'ın %47.42'lik hissesi, Dışbank'ın ana sermayedarı olan Doğan Şirketler Grubu'na; %39.33'lük hissesi ise İş Bankası'na aittir. Dolayısıyla POAŞ'ın ortağı olan bankalarla çalışmasının üye işyeri sözleşmesinde yer alan sınırlayıcı bir hükümden kaynaklanmadığı anlaşılmıştır.

J. SONUÇ

170 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; şikayet dilekçesinde yer alan iddia konusu uygulamalara ilişkin olarak, bu uygulamaların üye işyerleri ile bankaların aynı ekonomik bütünlük içinde yer almalarından veya üye işyerlerinin tek banka ile çalışma yönündeki tercihlerinden kaynaklandığına, iddia konusu üye işyeri sözleşmelerinde rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlere rastlanmadığına;

04-60/865-204

dolayısıyla Şikayet konusu ile ilgili olarak 6naraŐtırma yapılmasına veya soruşturma aÇılmasına gerek bulunmadığına, Őikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.